

Títol Llums i ombres de la gestió comunitària als espais públics

Data: 18 maig 2017

Lloc: Centre Cívic del Besòs

Breu presentació dels participants a la taula

L'espai Germanetes és un espai d'autogestió cedit per l'Ajuntament de Barcelona dins del marc del Pla Buits. Partint d'aquesta experiència s'ha incidit i transformat l'espai adjacent de parc, construït posteriorment amb un model de cogestió publico-associativa.

Aquest mateix col·lectiu va proposar un debat a l'anterior trobada d'Energies Comunitàries d'octubre de 2016. A l'anterior sessió es va fer una trobada de pla Buits i se li volia donar continuïtat al debat i seguir construint l'ideari de l'autogestió de l'espai públic.

Aquesta primera sessió va ser punt de trobada però no va donar temps de tractar temàtiques centrades en la gestió i l'ús de l'espai públic. Aquesta trobada pretén seguir avançant i aprofundint en algunes qüestions que van sorgir.

Hi ha diferents models de gestió d'equipaments però no de l'espai públic. La idea és veure llums i ombres d'aquesta gestió de l'espai públic per poder construir un cert marc propositiu o de necessitats al voltant d'aquesta nova forma de gestió.

Presentació i descripció dels projectes

No es fan presentacions del projecte que dinamitza ni dels projectes presents per no generar diferències per jerarquies o rols sinó que es distribueixen els grups de treball en grups heterogenis segons l'autopercepció i l'experiència que es té pel que fa a la gestió comunitària.

Preguntes plantejades, qüestions, tensions

Davant l'eventualitat que es formi el protocol de patrimoni ciutadà de l'ús de l'espai públic i la gestió comunitària, des de l'Espai Germanetes es va considerar l'oportunitat de tractar la temàtica des de la visió dels espais que estaven implicats en aquest tipus de gestió.

Es planteja treballar

- Quin és el paper de la ciutadania en la construcció d'aquest protocol?
- Treballar dels criteris del protocol basant-se en les experiències pròpies
- Espai on generar possibles visions des del territori per prioritzar que es creu essencial per treballar el protocol
- On és més necessària l'opinió de la ciutadania a i on la de l'administració?

Reptes futurs

- Difondre el protocol
- Fer un retorn a l'Ajuntament del resultat de la sessió
- Generar un grup de reflexió i treball per seguir co-construint des de les experiències, propostes i condicionants pel protocol
- Treballar en l'enxarxament i el treball conjunt entre experiències.

Descripció del transcurs de la sessió

Es divideix el grup plenari en 5 subgrups heterogenis de 5 persones. Aquests es construeixen fent un termòmetre on un extrem és zero implicacions i l'altre és implicació i coneixement total

Treball en grup. Cada un grup té bolígrafs, retoladors i un paperògraf dividit en diagonal per una línia permeable que separa llums i ombres de la gestió comunitària. Els participants poden introduir ítems en tots dos sentits utilitzant la creativitat en forma de paraules o de dibuixos.

Es presenta la pregunta a resoldre al treball en grup de: Què considerem que és important per nosaltres dins de la gestió comunitària?

Posada en comú, plenari.

Explicació dels grups i prioritització de quins elements que tingui lògica en l'àmbit ciutadà poder tractar amb l'administració.

Grup 1

Llums:

- Empoderament de la gent i les entitats que treballen conjuntament a l'espai
- Conèixer noves perspectives, noves persones, aprenentatge de vivències
- Intercanvi d'idees, de valors, de perspectives
- Implicació forta a la comunitat, significa que les coses s'estan fent bé
- Democratització de l'espai sense prejudicis ni qüestionaments racials, estètics, etc.
- Espai de convivència i de compartir usos
- Generació d'espais culturals
- Generació de xarxes
- Co-responsabilitat en projectes i activitats
- Facilita la interacció
- Espai de democràcia participativa
- Lloc de trobada no relacionat al consum

Ombres: les ombres són els reptes a millorar. Amb les llums millorem els reptes de l'espai.

- Control. L'administració és titular de l'espai i per tant exigeix un control. És limitant de la llibertat o l'autonomia.
- Temporalitat i incertitud. Convocatòries subvencions anuals.
- Rigidesa per part de l'administració i dependència econòmica per part d'aquesta.
- Personalització dels projectes, què passa quan cauen els caps visibles cauen? Els projectes pateixen pels personalismes.
- La gent es crema, sostenibilitat de la vida de les persones que en molts casos es veu sobrecarregada de participació.

Grup2

Llums:

- Implicació amb el territori
- Dret a apropiar-se i fer-se propi l'espai
- Empoderament comunitari
- Autogestió
- Diversitat de persones, les activitats obertes permeten integrar diferents tipus de persones
- Enxarxar col·lectius al territori
- Crear comunitat, caliu
- Donar vida a espais buits
- Autogestió

Intermedi: Administració. Al principi de l'acció hi hauria d'haver una injecció forta de capital per començar amb força però anar amb compte de no generar dependència

Ombres:

- Risc de tancament comunitari. El fet que sempre s'impliquin els mateixos o que les tasques es divideixin de forma no equitativa pot generar conflicte.
- Diferents implicacions pot generar possibles conflictes
- La percepció de qui no participa pot ser d'espai tancat o d'endogàmia en les activitats.
- Poca implicació amb el que s'està fent. Com s'arriba a tot el barri? Existeix el risc que la comunitat no participi
- Poc coneixement i acceptació per part de la resta del barri

- conflicte d'interessos amb el sector privat
- Dificultat en el manteniment
- El fet que es facin diferents activitats i usos de l'espai sense permís pot generar sensació de desamparament

Grup 3

Llums:

- Diversitat de perfils
- Horitzontalitat de la gestió
- Tothom té cabuda
- Apropiació de l'espai per part dels ciutadans i prendre decisions sobre aquest
- Resposta col·lectiva a necessitats col·lectives
- Apropiació de l'espai genera emocions positives
- Els espais comunitaris permeten la transformació social i urbana

Ombres:

- Jerarquies generades a partir dels rols assumits dins de cada col·lectiu
- Clarificar què significa comunitari
- Frustració quan no tiren endavant els projectes per múltiples factors
- La limitació dels espais, genera conflictes d'ús del mateix si ha de ser compartit per diverses entitats.
- Espais en forma d'hotel d'entitats on molts cops uns s'entorpeixen als altres.

Grup 4

Llums:

- Apropiació col·lectiva de l'espai i co-responsabilització en l'ús
- Responsabilitat civil mancomunada / caixa de resistència / cooperativa d'assegurances
- Co-responsabilitat, res individual

Ombres:

- Límits legals
- Ús de l'espai públic com a gueto
- Vandalisme i mals usos
- Representativitat legal o necessitat de NIF
- Estigmatització de l'altre o conducta i conflicte que genera els bons i mals ciutadans. La gestió dels espais termina per ser de classe mitjana, tant en l'àmbit cultural com econòmic

Grup 5

Llums:

- Empoderament
- Espai de reivindicació
- Horts urbans
- Lliure accés per tothom
- Espai d'integració
- Espai inclusiu on es generen relacions socials i benestar
- Es genera sentiment de pertinença
- Espai d'oportunitats
- Generació de pluralitat i biodiversitat

Intermedi:

- Seguretat. Fins a quin punt som responsables de garantir la seguretat als espais públics com a comunitat?
- Visualitzar els diferents nivells de participació

- conflicte d'interessos entre uns col·lectius i uns altres que s'apropien de l'espai o que no poden fer-ho
- Límits arquitectònics i d'inclusió de diferents col·lectius (disseny inclusiu)
- Responsabilitat en el manteniment i la neteja dels espais públics col·lectius

Ombres:

- Poden ser espais segregadors i d'auto exclusió
- Hi ha molt ús privatiu de l'espai públic (terrasses, invasió turística)
- El paper del poder públic. Quina és la relació i el nivell de participació en relació amb els ciutadans?

Plenària

D'entre els diferents temes que han sorgit es prioritza parlar quin és el paper de l'administració dins dels espais d'autogestió o de co-gestió dels espais públics. S'intentarà resoldre què vol que es treballi en el pont entre administració i les persones que gestionen i fan ús l'espai, pensant en ítems que han sorgit de seguretat, co-responsabilitat, etc.

Què es pot proposar a l'administració per millorar gestió comunitària dels espais públics?

- Els espais públics són de consum i només l'ajuntament té poder sobre ells.
- S'hauria de canviar l'ordenança de civisme, normes, procediments, normatives... Que limiten, frenen determinades accions. Alleugerir burocràcia, fer-la més àgil
- Que existeixi el reconeixement de la gestió comunitària i que això impliqués una llicència especial d'usos. Obertura de ventall d'ús dels espais amb regulació específica que empari l'activitat.
- L'administració és part de la comunitat, si els problemes són col·lectius, l'administració ha de col·laborar en resoldre'ls. Però, en quins termes s'hauria d'establir aquesta relació? Hi hauria d'haver un reconeixement mutu per poder treballar junts administració i agents comunitaris. S'ha de construir confiança des de totes les bandes i no basar-se en la relació de demanda-recurs.
- La relació es pot basar d'acord amb quin projecte es pot compartir i què és el que es pot posar des de cada banda per tirar-lo endavant.
- No existeix una forma única sinó que es poden construir diversitat de fórmules relacionals dependent de cada cas i de cada projecte.
- L'administració ha de repensar el seu rol en un context canviat constantment.
- Precisament perquè és part de la comunitat se li vol demanar millores a l'administració.
- S'han de crear espais de llibertat on es pugui interactuar lliurement amb l'espai públic (jugar a pilota, guixar el terra) la ciutat s'ha desnaturalitzat atenent a interessos privats.
- La capacitat econòmica de grans inversors destrueixen molt treball comunitària fet a feina de formigueta.
- L'administració hauria de vetllar per la no monopolització de l'espai públic per un sol col·lectiu tant privat com d'ús comunitari, s'ha de fer un ús compartit.
- Seria interessant generar un lloc jurídic per protegir del capitalisme i de la depredació d'allò privat. Hauria de sorgir un nou marc legal.
- L'equilibri de l'activitat comunitària i l'actuació de l'administració no està absent de contradiccions. L'administració ha d'agafar nous rols sobre l'acció comunitària.
- S'haurien de garantir subvencions per a accions comunitàries.
- Existeixen eines però estan viciades de velles costums.
- L'administració no hauria de ser tant paternalista i intervencionista en els usos, hauria de garantir simplement la seguretat.
- Buscar l'equilibri de la relació amb l'administració entre la demanda-recurs i la jerarquia o la relació horitzontal, el consens i el vincle.
- Les entitats també han de revisar quin és el grau de representativitat que tenen sobre la comunitat.

- Quina responsabilització ha de tenir cada actor i per on passa la gestió?
- Hi ha casos on l'administració promou accions que no són sostenibles o segures però ho fa per oferir espais lúdics a la ciutadania, si ho fa un col·lectiu, li cau un problema. Tots hem de revisar èticament quin us fem de l'espai públic
- S'haurien d'humanitzar els indicadors de les activitats i deixar-se d'altres ítems que no aporten qualitativament.
- Quins espais de participació existeixen i quins instruments té l'administració per garantir-la? En quina mesura la gent hi participa? Quins instruments exigeix la ciutadania? Són els espais comunitaris un d'aquests instruments?
- L'administració es regeix per la llei i genera espais de participació consultius però no vinculants. Pregunten a la comunitat per saber què vol però molts cops es queda en no res perquè es prioritzen altres coses. Molts cops els interessos no coincideixen amb la comunitat.
- L'administració podria fer acompanyament, mantenir-se al marge però estar allà.
- La gestió de l'espai públic són partenariats publico-privats, hi ha un model de ciutat neoliberal que prioritza els indicadors de capital.
- L'administració hauria d'introduir indicadors socials.
- Es podria pensar en l'espai públic com a bé comunal?
- S'hauria de canviar la normativa i la carta municipal que només contempla la gestió cívica i no la gestió comunitària.
- Reivindicar que els espais públics són béns patrimonials comuns que no s'han de regir sobre criteris neoliberals.
- El canvi de la carta municipal es fa en votació en un ple.
- Com se li explica a l'administració què és la gestió comunitària?
- El terme gestió comunitària es podria arribar a definir a través d'un article de Nativa. Però estem plantejant un pas més enllà, gestionar amb criteris democràtics, de sostenibilitat ambiental i de sostenibilitat social, un espai que fins ara s'entenia com a espai propi de l'administració.
- Com arribaríem a una comprensió pública de què és això que estem plantejant?
- Els espais privats de gestió comunitària però privats s'haurien d'adherir a la legislació de gestió comunitària. (espai privat comunitari).
- També espais de titularitat pública gestionats per empreses d'economia solidària que compleixin un balanç social. (espai públic – privat cooperatiu – comunitari).
- Tots aquests espais haurien d'estar inclosos dins els mateixos protocols.
- S'hauria de recollir experiències que serveixin per als que venen després.
- No tothom està disposat a col·laborar amb l'administració. Hi ha molts discursos diversos que donarien per debats de moltes hores.

Eines que han sorgit

- Canvi de paradigma relacional entre persones i administració, l'administració com a part de la comunitat i la generació de nous models de relació i vincle.
- Canvi d'indicadors socials.
- Construcció d'espais de reflexió mixtes i transversals entre administració (diferents àrees) i teixit social, i que existeixin espais vinculants de proposició i decisió d'aquest nou model.
- Espais de pedagogia sobre quin concepte estem generant.
- Generar convenis de referència que puguin ser punt de partida per replicar-ho a altres llocs. Exemple: conveni modèlic en pla buits, conveni modèlic en gestió cívica.

Conclusions

De cara als següents passos a seguir s'ofereix una llista per poder seguir avançant en les reflexions tant com a persones com en nom del col·lectiu.

Es mirarà de convocar per mantenir el debat i créixer en l'àmbit propositiu.

